

ЗЛИНКА АЛЬПІЙСЬКА

Erigeron alpinus L.

Родина Айстрові (Складноцвіті) — Asteraceae
(Compositae)

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення

Європейсько-середземноморський високогірний (субальпійський) вид з диз'юнктивним ареалом.

Ареал виду та його поширення в Україні

Гори Європи: Піреней, Альпи, Скандинавські гори, Апенніни, гори Балканського п-ва, Карпати, Кавказ, Мала Азія. В Україні — дуже рідко в Карпатах на хребтах Свидовець (схили гір Близниця-Драгобрат, Герешаска, Ребро), Чорногора (г. Данцер), у Чивчинах (гг. Чивчин, Прелука) і Мармароських Альпах (гг. Нене́ска, Піп Іван). Адм. регіони: Ів, Зк.

Чисельність та структура популяцій

Найбільші популяції на г. Прелука — кілька тисяч особин на площі 2 га, і на г. Ребро — близько 400 особин на площі 0,3 га. Решта популяцій представлені лише десятками дорослих особин, а їхня загальна чисельність не перевищує 100 особин. Успішно поновлюється насінням.

Причини зміни чисельності

Надмірне випасання, гербаризація та природні порушення оселищ.

Умови місцезростання

Субальпійський та альпійський пояс у межах висот 1450–1800 м н. р. м., на скелях, стрімких кам'янистих слабкозадернованих, рідше лучних пологіх схилах переважно східної експозиції, на свіжих, переважно кальце-

вісних ґрунтах. Трапляється в асоціації *Saxifrago-Festucetum versicoloris* (союз *Festuco saxatilis-Seslerion bielzii*). Ксеромезофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика

Гемікриптофіт. Багаторічна трав'яна рослина 10–30 (40) см заввишки. Стебла поодинокі або нечисленні, шорсткоопушені. Листки притиснуто волосистоопушені. Стеблові листки видовжено-оберненояцеподібні до ланцетних. Середні й верхні стеблові листки сидячі на звуженій основі. Кошики на верхівках стебел і на кінцях гілочок, нечисленні, від 1 до 10 (15), великі, 1,5–2,5 см діаметром. Зовнішні язичкові квітки у кошику вдвічі довші за серединні, простерті. Цвіте у липні–серпні, плодоносить у вересні–жовтні. У межах виду

виділяють 2 підвиди. *E. alpinus* L. subsp. *alpinus* у Чивчинах (г. Прелука), Мармароських горах (г. Піп Іван), на Свидовці (Герешаска). *E. alpinus* L. subsp. *intermedius* (Schleich.) Pawł. поширений у Чорногорі, на Свидовці (г. Ребро) і Мармароських горах (г. Нене́ска).

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Охороняється у Карпатському НПП і Карпатському БЗ. Урочище Герешаска-Ребро (Свидовець) необхідно приєднати до заповідного масиву. Потрібно культивувати вид у ботанічних садах, проводити моніторинг популяцій. Заборонено гербаризацію, збирання рослин, надмірне випасання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Декоративне, ґрунтотвірне.

Основні джерела інформації

Малиновський, Крічфалушій, 2002; Царик, Жилієв, Кияк та ін., 2004; Чопик, 1976; Flora Polska, 1971; Hegi, 1906.

Автор: В.Г.Кияк
Фото: О.О. Кагало

ЗЛИНКА ЗАЛОЗИСТА

Erigeron atticus Vill.

Родина Айстрові (Складноцвіті) — Asteraceae (Compositae)

Природоохоронний статус виду
Зникаючий.

Наукове значення

Рідкісний, диз'юнктивно поширений на межі ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні

Пд.-середньоевропейський високогірний вид, що трапляється у Піренеях, Альпах, Карпатах та горах пн. частини Балканського п-ва. В Україні відомий з єдиного оселища в Українських Карпатах на г. Данцир у Чорногорі. Адм. регіон: Ів.

Чисельність та структура популяцій

Популяція дуже малочисельна й перебуває у критичному стані, представлена лише кількома генеративними особинами.

Причини зміни чисельності

За останні десятиліття популяція істотно зменшилася, що спричинене поступовим посиленням затінення внаслідок природного заростання оселища гірськососновим та зеленівільховим криволіссям.

Умови місцезростання

На добре інсольованих пісковикових скелях на сх. схилі г. Данцир на висоті 1530 м н. р. м. Угруповання належить до порядку *Seslerietalia albicantis*. Субстрат містить домішки карбонатів. Петрофіт, кальцефіл.

Загальна біоморфологічна характеристика

Гемікриптофіт. Багаторічна трав'яна короткокореневищна рослина, з 1–2 генеративними пагонами 20–40 см заввишки й кількома вегетативними розетками. Листки обернено-яйцеподібні, гострокінцеві, 5–12 см завдовжки. Квітконосні пагони висхідні, борознисті, рясно улишені, розгалужені у верхній частині. Суцвіття щиток або щиткоподібна волоть, що складається з 3–20 кошиків 14–23 мм діаметром. Квітки трьох типів: зовнішні — язичкові, проміжні — тонкотрубчасті та внутрішні — товстотрубчасті. Язички пурпурово-фіолетові, на 2,5–3 мм довші від трубчастих квіток. Сім'янки ребристі, 3 мм завдовжки. Рослина, особливо листочки обгортки, рясно вкрита коротким

залозистим опушенням з незначною домішкою довгих незалозистих волосків. Цвіте наприкінці липня — на початку серпня, плодоносить у серпні–вересні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Оселище розташоване у заповідній зоні Карпатського НПП. Для його збереження варто проводити вибіркоче прорідження чагарникової рослинності. Заборонено гербаризацію, збирання рослин, порушення умов зростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Декоративне.

Основні джерела інформації

Kozij, 1936.

Автор: Ю.Й. Кобів
Фото: Ю.Й. Кобів

ЮРИНЕЯ ТАЛІЄВА

Jurinea talievii Klokov
(*J. cretacea* auct. non Bunge)

Родина Айстрові (Складноцвіті) — Asteraceae
(Compositae)

Природоохоронний статус виду
Недостатньо відомий.

Наукове значення
Ендемічний вид, дуже близький до *J. cretacea*
Bunge.

Ареал виду та його поширення в Україні
Сх.-причорноморський ендемік. В Україні —
в басейні р. Сіверський Донець (по рр. Крас-
на, Айдар, Деркул, Комишна). Адм. регіони:
Дц, Лг.

Чисельність та структура популяцій
Популяції нечисленні, приурочені до вихо-
дів крейди, їх структура не досліджена.

Причини зміни чисельності
Природно-історична рідкісність, випас худо-
би, пожежі.

Умови місцезростання
Бідні, сухі крейдиані відшарування, кам'янисті
схили. Угруповання кл. *Helianthemo-Thyme-*
tea. Петрофіт. Ксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Гемікриптофіт. Багаторічна трав'яна рослина,

20–95 см заввишки. Має потужний каудекс і
стрижневу кореневу систему. Стебла пооди-
нокі, білуваті від повстисто-павутинистого
опушення, звичайно розгалужені. Листки пір-
чаторозсічені, повстисто-павутинисті, зіспо-
ду білуваті, зверху сіруваті або зеленкуваті,
стеблові листки сидячі, з розширеною осно-
вою, що збігає на стебло, утворюючи коро-
тенькі вузькі крила. Сегменти листків з дуже
загорнутими на нижній бік краями, по краю
хвилясті. Кошики по (1)2–8 на стеблі, обгорт-
ка кошиків напівкуляста, білувата від густого
повстистого опушення, листочки обгортки
загострені, притиснуті, зовнішні та серед-
ні — з відігнутою назовні верхівкою. Квітки
пурпурові або рожеві. Сім'янки чотиригран-
ні, дрібногорбочкуваті, темно-бурі зі світлі-

шими ребрами, чубок легко відпадає. Цвіте у
травні–липні. Плодоносить у липні.

**Режим збереження популяцій та заходи
з охорони**
Охороняється рішенням Луганської облас-
ної ради. Необхідно дослідження стану по-
пуляцій, виявлення усіх місцезнаходжень
для створення об'єктів ПЗФ, введення у
культуру. Заборонено порушення умов міс-
цезростання виду, розробку кар'єрів, надмір-
не випасання худоби.

**Розмноження та розведення у спеціально
створених умовах**
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне.

Основні джерела інформації
Кондратюк, Бурда, Остапко, 1985; Кондратюк,
Остапко, 1990; Кондратюк, Тарабрин, Бакланов
та ін., 1980; Маслоva, Лесняк, Мельник, Перегрим,
2003; Остапко, 2001, 2005; Флора СРСР, 1962; Фло-
ра УРСР, 1962.

Автори: В.М. Остапко, Г.С. Назаренко
Фото: В.М. Остапко

СЕРПІЙ ДОНЕЦЬКИЙ (КЛЯЗЕЯ ДОНЕЦЬКА)

Klasea donetzica (Dubovik) J.Holub (*K. radiata* (Waldst. et Kit.) Á.Löve et D.Löve subsp. *donetzica* (Dubovik) L.Martins; *Serratula donetzica* Dubovik)

Родина Айстрові (Складноцвіті) — Asteraceae (Compositae)

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення

Ендемік Дніпровсько-Донецького регіону.

Ареал виду та його поширення в Україні

Пн.-причорноморський вид. Басейн Сіверського Дінця та Самари. Адм. регіони: Дн, Лг.

Чисельність та структура популяцій

Локальні популяції нечисленні (окол. с. Попівка Краснодонського р-ну, с. Стрільцівка Міловського р-ну, с. Провалля Свердловського р-ну, с. Булахівка Павлоградського р-ну), їх структуру не вивчено.

Причини зміни чисельності

Антропогенний вплив: порушення природних екотопів внаслідок господарського освоєння територій, видобування крейди, випасання худоби.

Умови місцезростання

Крейдяні відшарування, кам'яністі схили. Угрупування кл. *Festuco-Brometea*, *Helianthemo-Thymetea*. Ксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика

Гемікриптофіт. Короткокореневищна трав'яна рослина 40–80 см заввишки з прямостоячим майже голим або розсіяно опушеним не розгалуженим стеблом, зрідка стебел 2–3, що несуть один кошик. Листки пірчаторозсічені, з 12–32 лінійними негусто опушеними сегментами однакової довжини. Зовнішні та середні листочки обгортки на верхівці з вістрям 2–5 мм завдовжки. Квітки рожево-пурпурові, 25–30 мм завдовжки. Сім'янки з рудуватим чубком. Цвіте у травні–липні,

плодоносить у червні–липні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Рекомендується створити заповідні об'єкти у місцях зростання виду, контролювати стан популяцій та вирощувати у ботанічних садах. Заборонено порушення місцезростань виду, розробка кар'єрів, випасання худоби.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Вирощують у Донецькому ботанічному саду НАН України.

Господарське та комерційне значення

Кормове, декоративне.

Основні джерела інформації

Бурда, Остапко, Ларин, 1995; Кондратюк, Бурда, Остапко, 1985; Кондратюк, Остапко, 1990; Морозюк, 1971; Остапко, 2001; Рідкісні й зникаючі рослини Луганської області, 2003; Тарасов, 2005; Флора УРСР, 1965; ЧКУ, 1996; Martins, 2006.

Автор: В.М. Остапко

Фото: О.С. Мандзюк, Т.В. Степаненко